

Ondersteuningsplan 2014-2018

Berséba, landelijk reformatoerisch samenwerkingsverband Passend onderwijs PO-00-01

Definitief-2014-04
Aanvulling 2015-05

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	- 3 -
1.1.	Algemene inleiding	- 3 -
1.2.	Functie van het ondersteuningsplan	- 3 -
1.3.	Looptijd van het ondersteuningsplan	- 3 -
1.4.	Samenhang met andere documenten	- 3 -
1.5.	Totstandkoming van het ondersteuningsplan.....	- 4 -
1.6.	Leeswijzer	- 4 -
2.	VISIE EN AMBITIE	- 5 -
2.1.	Visie	- 5 -
2.2.	Ambitie Berséba sterke basis, steun waar nodig, speciaal als het moet.....	- 5 -
3.	ORGANISATIE	- 6 -
3.1.	Scholen en kengetallen	- 6 -
3.2.	Bestuurlijke uitgangspunten	- 6 -
3.3.	Inrichting organisatie	- 6 -
3.4.	Regionale organisatie	- 8 -
3.5.	Ouders	- 9 -
3.6.	Personeel	- 9 -
3.7.	Communicatie	- 10 -
4.	ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR	- 12 -
4.1.	Algemeen	- 12 -
4.2.	Ondersteuningsstructuur op de scholen	- 12 -
4.3.	Ondersteuningsprofiel van de scholen.....	- 15 -
4.4.	Basisondersteuning	- 15 -
4.5.	Extra ondersteuning	- 16 -
4.6.	Dekkend netwerk	- 16 -
4.7.	Loketfunctie	- 16 -
4.8.	Ambulante begeleiding	- 17 -
4.9.	Bekostiging arrangementen/voorzieningen	- 18 -
4.10.	Protocollen informatie en betrokkenheid ouders.....	- 18 -
4.11.	Beleid terugplaatsing	- 19 -
5.	KWALITEITSZORG	- 20 -
5.1.	Inrichting systeem en cyclus van kwaliteitszorg	- 20 -
5.2.	Toezicht	- 21 -
5.3.	Evaluatiegegevens	- 21 -
5.4.	Doelen voor de komende periode.....	- 22 -
6.	ACTIVITEITENPLAN	- 24 -
6.1.	Opsomming van activiteiten.....	- 24 -
7.	FINANCIËN	- 25 -
7.1.	Uitgangspunten	- 25 -
7.2.	Landelijke begroting	- 26 -
7.3.	Regionale begrotingen	- 26 -
8.	Bijlagen	- 27 -
8.1.	Gebruikte afkortingen	- 27 -
8.2.	Actuele (meerjaren) begroting.....	- 27 -
8.3.	Protocol thuiszitters	- 27 -
8.4.	Reglement commissie van toekenning (Het Loket)	- 27 -
8.5.	Privacyreglement	- 27 -
8.6.	Procedure toekenning arrangement en toelaatbaarheidsverklaring.....	- 27 -
8.7.	Van indicatie naar toelaatbaarheidsverklaring	- 27 -
8.8.	Indicatoren basisondersteuning	- 27 -
8.9.	Dekkend netwerk	- 27 -
8.10.	Procedure terugplaatsing.....	- 27 -
8.11.	Beleidsagenda	- 27 -

1. INLEIDING

1.1. Algemene inleiding

Het WSNS-proces heeft eind vorige eeuw veel goeds met zich gebracht. Op de scholen kwam een zorgstructuur tot stand waarin remedial teaching en interne begeleiding een centrale plaats hadden. Toch werden het afgelopen decennium ook tekortkomingen ervaren, zoals een sterke stijging van het aantal leerlingen met een so-indicatie en een gebrekkige samenwerking tussen instellingen die bij de ondersteuning van de leerling betrokken zijn. De Wet passend onderwijs heeft als doel deze problemen weg te nemen. Scholen krijgen een zorgplicht. In samenwerkingsverbanden passend onderwijs moeten ze een dekkende zorgstructuur realiseren voor alle leerlingen van 2 tot 20 jaar, die beter verweven is met de Jeugdhulp en de vele actoren buiten het onderwijs. Het so-onderwijs cluster 3 en 4 valt onder de verantwoordelijkheid van de nieuwe samenwerkingsverbanden. De afstemming baso-vo en vo-mbo moet verbeteren, zodat zoveel mogelijk jeugdigen perspectief krijgen op een arbeidsplaats. Ook wordt de financiering op een andere leest geschoeid.

De zes reformatische samenwerkingsverbanden WSNS, die samen alle reformatische scholen omvatten, kozen ervoor gezamenlijk aan deze idealen te werken in een landelijk samenwerkingsverband naar richting: Berséba. Deze naam verwijst naar een Bijbelse plaats waar karavaanwegen elkaar ontmoeten bij een waterput.

1.2. Functie van het ondersteuningsplan

Dit plan laat zien hoe Berséba voldoet aan zijn wettelijke taken. Het beschrijft:

- a. de manier waarop Berséba een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen zijn scholen realiseert;
- b. de procedure en criteria voor de verdeling, besteding en toewijzing van ondersteuningsmiddelen en -voorzieningen aan de scholen;
- c. de procedure en criteria voor plaatsing van leerlingen in het sbo en (v)so;
- d. het beleid en de procedure voor terug- of overplaatsing van het (v)so naar het reguliere onderwijs na de looptijd van de toelaatbaarheidsbeschikking;
- e. de beoogde en bereikte kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning behoeven en de bijbehorende bekostiging;
- f. de wijze van informatievertrekking aan ouders¹ over de ondersteuningsvoorzieningen en de onafhankelijke ondersteuningsmogelijkheden voor ouders;
- g. de financiering van het sbo wanneer het leerlingaantal hoger is dan 2% van het aantal leerlingen van Berséba;
- h. de financiering van het so als het aantal leerlingen op een nader te bepalen peildatum hoger is dan op de wettelijke teldatum.

1.3. Looptijd van het ondersteuningsplan

De looptijd van het plan is van schooljaar 2014-2015 t/m 2017-2018.

1.4. Samenhang met andere documenten

Dit ondersteuningsplan is het basisdocument voor de ondersteuningsstructuur voor alle scholen binnen Berséba. Ze verwijzen ernaar in hun schoolplan, schoolgids e.d.

---

¹ Waar in dit document ouders genoemd worden, kan ook verzorgers worden gelezen.

De scholen baseren hun ondersteuningsbeleid op de uitgangspunten in het ondersteuningsplan van Berséba. Ze tonen dat aan in hun schoolondersteuningsprofiel. In hun profiel verantwoorden de scholen zich over hun ondersteuning. Door stapeling van de profielen verantwoordt Berséba zich over zijn ondersteuningsnetwerk. De landelijke kaders uit dit ondersteuningsplan worden in verschillende uitwerkingsdocumenten en protocollen verder uitgewerkt. In het jaarverslag legt Berséba verantwoording af over het gevoerde beleid.

1.5. Totstandkoming van het ondersteuningsplan

Het ondersteuningsplan is in verschillende concepten geschreven en besproken in het managementteam van Berséba. Het definitieve concept is voorlopig vastgesteld door de Raad van Bestuur. Namens de Raad van Bestuur is over het voorlopige plan op overeenstemming gericht overleg gevoerd met de gemeenten. Na afronding van deze procedure heeft de Raad van Bestuur het voorstel voorgelegd aan de Ondersteuningsplanraad en diens instemming verkregen. Na goedkeuring door de Raad van Toezicht heeft de Raad van Bestuur het ondersteuningsplan vastgesteld. Tijdens dit gehele proces hebben de regiomanagers de inhoud van het plan op directienetwerken en ledenvergaderingen besproken. De feedback is ingebracht in het managementteam en waar nuttig verwerkt. Ook zijn de Ondersteuningsplanraad en de Raad van Toezicht geregeld geconsulteerd over de voortgang.

1.6. Leeswijzer

Het ondersteuningsplan is als volgt opgebouwd. Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de visie en ambitie van Berséba. Hoofdstuk 3 beschrijft de organisatiestructuur, de medezeggenschap, de geschillenregeling, de positie van de ouders en de communicatie met stakeholders. In hoofdstuk 4 wordt daarna de ondersteuningsstructuur uitgewerkt, op schoolniveau en op het niveau van het samenwerkingsverband. In dit hoofdstuk komen ook de afspraken rond de basisondersteuning, de positie en functie van het loket en de procedures en criteria voor plaatsing in speciale voorzieningen aan de orde. Tevens wordt ingegaan op de ambulante begeleiding, de beschikbare zorgarrangementen en de wijze waarop ouders betrokken worden bij de ondersteuning van hun kinderen. Hoofdstuk 5 beschrijft de kwaliteitszorg op landelijk, regionaal en schoolniveau. Op basis van de voorgaande hoofdstukken worden in hoofdstuk 6 de activiteiten voor de planperiode geformuleerd, met concrete doelen en succesindicatoren. Hoofdstuk 7 bevat de meerjarenbegroting. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van het jaarverslag, nieuwe ontwikkelingen en eventuele noodzakelijke beleidsaanpassingen. Het ondersteuningsplan sluit af met verschillende bijlagen.

2. VISIE EN AMBITIE

2.1. Visie

Berséba heeft de Bijbel, het onfeilbaar Woord van God, als grondslag en onderschrijft onvoorwaardelijk de Drie Formulieren van Enigheid.

Uitgangspunt voor onze visie is dat God de mens goed en naar Zijn Beeld geschapen heeft, maar dat wij door de zondeval verdorven en onvolkomen zijn. Verlossing is alleen mogelijk uit genade, door het lijden en sterven van de Heere Jezus.

Het Woord van God laat in het eerste hoofdstuk al de verscheidenheid van de schepping zien. In die veelvormigheid was volmaakte harmonie. Door de zondeval is de harmonie echter verstoord en heeft verscheidenheid soms een negatieve inhoud. Ook bij onze leerlingen herkennen we die verscheidenheid. Om daarbij aan te sluiten is een gedifferentieerd onderwijsaanbod nodig, waarin de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de individuele leerling centraal staat.

Berséba ziet het als haar opdracht om in de eerste plaats het reguliere basisonderwijs kwalitatief te versterken. In samenspraak en samenwerking met de ouders willen we zoveel mogelijk kinderen binnen de basisschool helpen. Waar dat niet (meer) mogelijk is, bieden andere voorzieningen kwalitatieve ondersteuning.

Leerkrachten hebben vaardigheden nodig om met verscheidenheid om te gaan. Het is primair de taak van de school, maar ook van Berséba, om uitbreiding van deze vaardigheden te faciliteren en een verantwoord systeem van ondersteuning op te zetten voor alle leerlingen van het samenwerkingsverband.

Onze visie luidt dan ook: *“Het opzetten, uitbreiden en onderhouden van een adequaat ondersteuningssysteem op de aangesloten scholen van ons samenwerkingsverband, met als doel het optimaal ontwikkelen van de gaven en talenten van ieder kind, ingebed in het opvoeden in en tot de vreze des Heeren. Een en ander gebeurt in nauw overleg met alle betrokkenen, zo mogelijk op de meest geëigende plaats binnen het verband, en wordt gedragen door gekwalificeerde en toegeruste leerkrachten, ondersteund door het gebruik van adequate leermethoden en leermiddelen en met inzet van ieders specialismen, persoonlijkheid en eigen gaven.”*

2.2. Ambitie Berséba sterke basis, steun waar nodig, speciaal als het moet

- a. Elke leerling van Berséba krijgt een passend onderwijsaanbod, bij voorkeur thuisnabij in het reguliere onderwijs, eventueel in een aangepaste setting.
- b. In het reguliere onderwijs zorgen professionele krachten voor kwalitatief goed onderwijs, dat qua ondersteuning een preventief karakter heeft.
- c. Elke school heeft een adequate ondersteuningsstructuur, die wordt ingezet op basis van de ondersteuningsbehoefte van het kind en van de leerkracht.
- d. Bij complexe ondersteuningsvragen worden leerlingen zo nodig verwezen naar de speciale scholen binnen Berséba. Verwijzing naar instellingen buiten Berséba zijn alleen aan de orde bij zeer complexe zorgvragen en bij uitzondering.
- e. De speciale voorzieningen bezitten kwalitatief hoogwaardige expertise, die ze inzetten in het reguliere onderwijs en in de speciale onderwijssetting.
- f. Ouders worden betrokken bij de ontwikkeling van hun kinderen en dragen waar mogelijk medeverantwoordelijkheid.
- g. Op school- en bovenschools niveau is er goede afstemming met de leerling, de ouders, school, gemeente en instellingen voor onderwijszorg en Jeugdhulp.

3. ORGANISATIE

3.1. Scholen en kengetallen

De scholen binnen het landelijk verband Berséba behoren alle tot de reformatorische denominatie. Op www.berseba.nl staan de namen van de scholen. Het betreft:

- 166 scholen voor bao (samen 38.368 leerlingen);
- 7 scholen voor sbao (met 2 nevenvestigingen, samen 884 leerlingen);
- 5 scholen voor so (samen 318 leerlingen: 84 cluster 4, 48 MG en 188 ZMLK).

Tabel 3.1.1: aantallen rugzakken in het (s)bao van Berséba

Rugzakken	Cluster 4	LG	MG	LZ	ZMLK	Totaal
In bao	212	36	6	20	57	331
In sbao	71	6	4	5	8	94

Tabel 3.1.2: deelnamepercentages Berséba in vergelijking met landelijke percentages

Deelname%	Sbao	So cat. 1	So cat. 2	So cat. 3	So totaal	Rugzakken
PO 00-01	2,25%	0,69%	0,00%	0,12%	0,81%	1,08%
Landelijk	2,68%	1,35%	0,09%	0,21%	1,65%	1,00%

Tabel 3.1.3: aantallen cluster 1- en 2-leerlingen in het (s)bao en so van Berséba

Schoolgaand in het (s)bao		Schoolgaand in het so	
Cluster 1	Cluster 2	Cluster 1	Cluster 2
46	190	0	0

3.2. Bestuurlijke uitgangspunten

Berséba hanteert de volgende bestuurlijke uitgangspunten:

- a. Het eigenaarschap van de zorgplicht ligt bij de schoolbesturen.
- b. De gezamenlijke schoolbesturen zijn eigenaar van Berséba.
- c. Berséba is de gesprekspartner van het ministerie, de gemeenten en de inspectie.
- d. Berséba opereert daadkrachtig, efficiënt en slagvaardig, met zo min mogelijk bestuurslagen en bureaucratie.
- e. Solidariteit is binnen Berséba een belangrijk uitgangspunt.
- f. Berséba doet landelijk wat landelijk moet, regionaal/lokaal wat decentraal kan.
- g. De Raad van Bestuur formuleert de kaders, de schoolbesturen voeren binnen deze kaders in de regio de wettelijke taken uit met maximale ruimte.
- h. De scholen in de regio zijn verantwoordelijk voor de onderwijsinhoud.
- i. Goedlopende projecten die binnen de kaders passen, worden gehandhaafd.
- j. Alle gremia binnen Berséba voeren een transparant beleid. De bestuurlijke kaders zijn voor iedereen duidelijk.

3.3. Inrichting organisatie

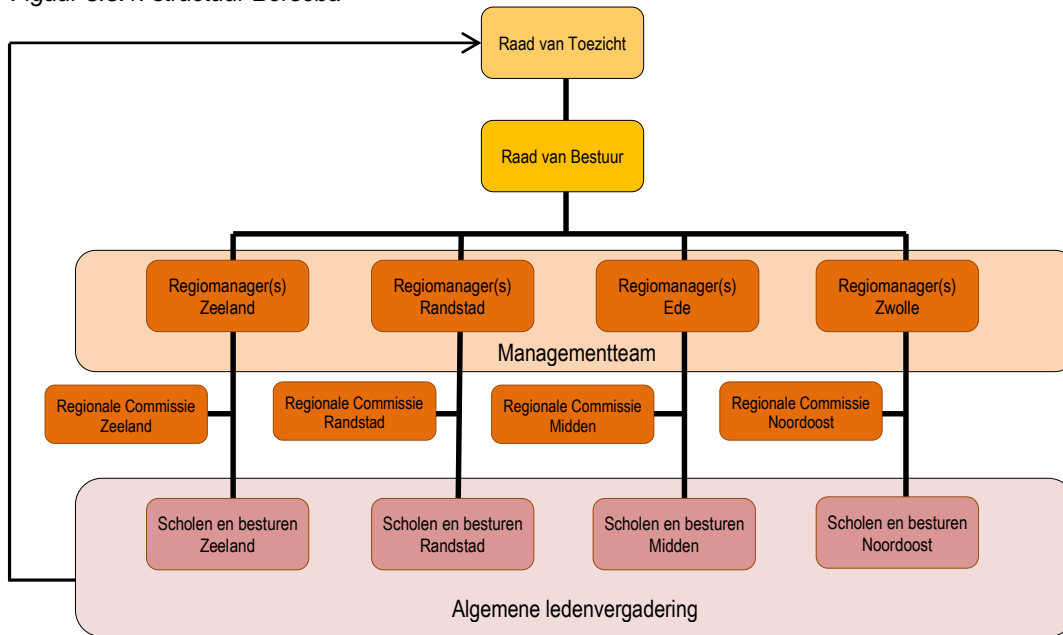
Bestuursstructuur

Berséba is een vereniging. De afzonderlijke schoolbesturen zijn de leden. Minstens één keer per jaar is er een algemene ledenvergadering.

Bestuur en toezicht zijn organiek gescheiden. De Raad van Bestuur bestaat uit twee parttime bestuurders. De Raad van Toezicht telt zeven leden.

Voor het werk in de regio's – Zeeland, Randstad, Ede en Noordoost – zijn vier regiomanagers aangesteld. De Raad van Bestuur vergadert regelmatig met hen over het landelijke beleid, de afstemming tussen landelijke kaders en regionale uitwerking, en de afstemming tussen de regio's.

Figuur 3.3.1: structuur Berséba

Landelijk - regionaal

Berséba stelt landelijke beleidskaders vast. De uitvoering van het beleid gebeurt in de regio, die er binnen de kaders een eigen kleur aan geeft. De kaders bestaan uit de wettelijke voorschriften en de aanbevelingen uit het instrumentarium van de PO-raad (en het referentiekader). De wettelijke voorschriften zijn bindend, voor de aanbevelingen geldt: pas toe of leg uit. Elke regio heeft een communicatiestructuur om haar scholen en besturen optimaal te betrekken bij het formuleren en uitvoeren van het landelijke en regionale beleid. De regiomanager brengt input uit de scholen in op het MT en koppelt naar de scholen terug hoe deze wordt verwerkt.

Berséba streeft naar optimale synergie tussen de regio's. Dit gebeurt bottom-up. In onderling overleg wordt gezocht wat mogelijk op gelijke wijze wordt uitgewerkt in de regio's. Bij het ene thema gaat dat verder dan bij het andere thema.

Medezeggenschap

De medezeggenschapsraad (MR) van de school heeft een wettelijke adviesbevoegdheid bij de vaststelling en wijziging van het schoolondersteuningsprofiel.

De Ondersteuningsplanraad (OPR) van Berséba heeft instemmingsrecht bij de vaststelling en wijziging van het ondersteuningsplan van Berséba. De OPR bestaat uit vertegenwoordigers van ouders en personeel van de aangesloten scholen.

Geschillenregeling

Samenwerkingsverbanden zijn wettelijk verplicht een geschillenregeling te hebben. Berséba gaat na of ze een voorportaal van de (tijdelijke) landelijke geschillencommissie kan inrichten en aansluiting kan zoeken bij de bestaande regeling van gewone geschillen. Dit voorportaal kan eventueel later worden gebruikt als de officiële geschillencommissie.

Als er een geschil is binnen de vereniging, trachten partijen dit eerst op te lossen via mediation. Leidt de mediation niet tot een oplossing, dan kan de partij die zich aangetast voelt in zijn belang zich binnen zes weken na het bestuursbesluit of de bestuurshandeling wenden tot de geschillencommissie. Deze hoort partijen en doet een voor alle partijen bindende uitspraak.

3.4. Regionale organisatie

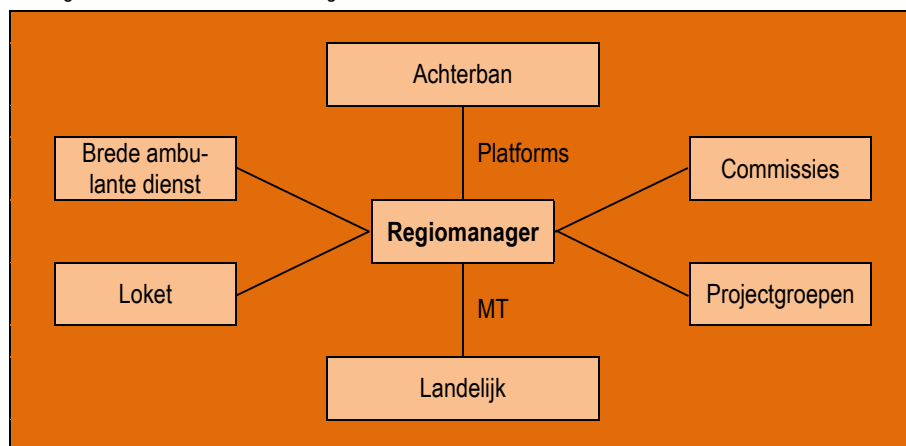
Cultuur

De regio heeft een professionele cultuur. Het eigenaarschap van de ontwikkelingen in de regio ligt bij de scholen individueel en in gezamenlijkheid. Nieuwe ontwikkelingen worden gearrangeerd vanuit een gezamenlijke dialoog. Scholen tonen hun verantwoordelijkheid door maximale betrokkenheid bij de activiteiten in de regio. Andersom is de regio maximaal betrokken bij de (on)mogelijkheden van scholen. Verschillen tussen scholen worden erkend en aanvaard. Alle partijen conformeren zich aan met elkaar gemaakte afspraken en zijn daarop aanspreekbaar.

Structuur

- In de regionale structuur speelt de regiomanager een centrale rol. Hij coördineert, initieert, verbindt en communiceert, via verschillende gremia.
- In de regio functioneren enkele structurele commissies met een specifieke opdracht. Verplicht is de Regionale Commissie (RC), een denktank van vertegenwoordigers van basisonderwijs en secundair onderwijs. Deze is klankbord voor ontwikkelingen in het schoolenveld en bij gemeenten, adviseert over de vertaling van landelijk beleid naar de regio, attendeert het MT op zaken uit de regio en is betrokken bij de beleidsvoorbereiding en -ontwikkeling. Ook verplicht is de Regionale Commissie Kwaliteitszorg (RCK). Daarnaast kan de regiomanager andere commissies instellen.
- Projectgroepen worden door de regiomanager samengesteld rondom een eenmalige opdracht en hebben een tijdelijk karakter.
- Berséba geeft zijn loketfunctie vorm via regionale loketten (zie ook 4.7).
- De Brede Ambulante Dienst is regionaal belegd bij het secundair onderwijs (zie ook 4.8).
- Voor de communicatie met doelgroepen in de achterban gebruikt de regiomanager platforms. Voorbeelden zijn platforms voor directieleden en voor intern begeleiders, en overlegplatforms met voorschoolse voorzieningen en vertegenwoordigers van het basisonderwijs. De taakstelling van de platforms is verschillend: beeldvorming, meningsvorming, besluitvorming of inhoudelijke uitwerking. De regio bepaalt welke platforms ze gebruikt en is verantwoordelijk voor de bekostiging.

Figuur 3.4.1: structuur van de regio

3.5. Ouders

Berséba hecht zeer aan beleidsmatige en inhoudelijke betrokkenheid van ouders. Deze manifesteert zich op drie niveaus: individuele ondersteuning, collectieve belangenbehartiging en kwaliteitsborging op landelijk niveau². School en ouders werken samen aan het welzijn van het kind. Van ouders wordt daarom ook medeverantwoordelijkheid verwacht voor de ontwikkeling van hun kind.

Individuele ondersteuning van ouders

De ouderbetrokkenheid en -ondersteuning is op onze scholen altijd sterk geweest. De identiteit heeft een bindende kracht. De individuele scholen doen veel om ouders te betrekken. De regio en het verband verwachten dit ook: ouderbetrokkenheid heeft een prominente plaats in het kwaliteitsbeleid. De scholen communiceren naar de ouders via onder andere nieuwsbrieven en schoolkranten, de jaarlijkse ouderavonden en spreekavonden. Het verband levert van tijd tot tijd voorbeeldartikelen.

Ook is er op schoolniveau veel communicatie rond zorgleerlingen. Ouders worden altijd betrokken bij aanvullende ondersteuning van hun kind. Andersom verwachten we (waar mogelijk) van ouders medeverantwoordelijkheid voor de ondersteuning. Ouders worden bevraagd op de kwaliteit van de ondersteuningsstructuur.

Collectieve belangenbehartiging door ouders

De landelijke Reformatorische Ouder Vereniging (ROV) behartigt de belangen van ouders met kinderen op een reformatorische school. Ze is vraagbaak voor ouders en verleent zo nodig diensten. Ook kan de oudergeleding van de MR op haar steun rekenen. De ROV behartigt de belangen van haar leden bij de overheid en andere belangenorganisaties. Waar nodig verwijst ze naar organisaties met specifieke kennis. Berséba onderhoudt goede contacten met de ROV en ziet haar als constructieve partner in het werken aan een goede ondersteuningsstructuur op de scholen. We maken wederzijds gebruik van elkaars diensten.

Kwaliteitsborging door ouders

Ouders hebben inspraak via de Ondersteuningsplanraad, die bestaat uit vertegenwoordigers van ouders en personeel van de aangesloten scholen. Deze raad moet instemming verlenen voor het vaststellen van het ondersteuningsplan van Berséba.

3.6. Personeel

Personeel in dienst

Het samenwerkingsverband heeft eigen personeel dienst. Voor de functies van deze personeelsleden is een functieprofiel geschreven met een daarbij passende inschaling in de salarisstructuur van de cao primair onderwijs. Het betreft de volgende functies:

- Leden raad van bestuur (voor hen geldt de cao Bestuurders PO)
- Zorgmakelaars
- Regiomanagers
- Secretaresses
- Beleidsmedewerkers

Voor de formatieve inzet binnen deze functies en de daarmee verbonden financiële lasten wordt verwezen naar de (meerjaren-)begroting van Berséba.

In de regio Noordoost wordt de zorgmakelaarsfunctie vanuit een externe instantie ingevuld. In de regio Zeeland gebeurt dit voor de functie secretaresse.

---

² Zie het activiteitenplan Passend Onderwijs Landelijk Steunpunt Ouders (POLSO), 2007.

Gedurende de looptijd van het ondersteuningsplan verwacht het samenwerkingsverband niet, dat er andere functies zullen worden gecreëerd. Wel is het mogelijk, dat functies die nu nog vanuit externe instanties worden ingevuld door mensen in dienst van Berséba zullen worden ingevuld.

Tripartiete overeenkomst

Aan de tripartiete overeenkomst personele gevolgen passend onderwijs hebben we als volgt uitwerking gegeven.

1. De in paragraaf 6.4.1 genoemde functies zijn, uitgezonderd de leden van de raad van bestuur, ingevuld door medewerkers, die per 31-07-2014 in dienst waren van één van de reformatorische samenwerkingsverbanden WSNS.
2. Eén van de medewerkers van deze verbanden is als ambulante begeleider gedetacheerd bij de ds. D.A. Detmarschool in Ede.
3. De ambulante begeleiders die werkzaam zijn op de aangesloten S(B)O-scholen behouden hun baan bij hun huidige werkgever. Elke S(B)O-school ontwikkelt een brede ambulante dienst, waar de leden van Berséba gebruik van maken.
4. Daarnaast worden er leerlingen begeleid door ambulante diensten buiten ons samenwerkingsverband. Deze begeleiding wordt afgebouwd, maar zal niet geheel verdwijnen, omdat de inkoop van specialistische begeleiding nodig zal blijven. Hierover worden met deze diensten afspraken gemaakt.

personeelsbeleid

Voor de invulling van het personeelsbeleid, incl. de deskundigheidsbevordering van het personeel is de inhoud van de cao primair onderwijs bepalend. De hiermee gepaard gaande kosten zijn opgenomen in de (meerjaren-) begroting van het samenwerkingsverband.

3.7. Communicatie

De waarde van communicatie wordt niet snel overschat. Op alle niveaus (in de klas, in het team, in de regio en landelijk) moet goed worden gecommuniceerd. We maken optimaal gebruik van de verschillende communicatiemogelijkheden, om betrokkenheid bij de achterban en alle betrokkenen te verwerven en te behouden.

Communicatie met ouders

Zie hiervoor paragraaf 3.5.

Communicatie met scholen

De verantwoordelijkheid voor de communicatie van het samenwerkingsverband met de scholen ligt primair bij de regiomanager. Hij gebruikt hiervoor onder andere de website, nieuwsbrieven en bijeenkomsten. De schooldirecteuren nemen op hun beurt een sleutelpositie in bij het communiceren met teamleden en ouders.

Communicatie met bevoegde gezagen

Schoolbesturen zijn autonoom in hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van hun school/scholen. Die autonomie is echter relatief. Voor passend onderwijs werken besturen samen met scholen en partners in de regio en moeten ze voldoen aan de afspraken die over die samenwerking zijn gemaakt.

Berséba communiceert via de ledenvergadering met alle aangesloten besturen. Daarnaast houdt de regiomanager hen via de site en eventueel nieuwsbrieven op de hoogte van ontwikkelingen.

Communicatie met gemeenten

Vanaf 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de begeleidingsfunctie van de AWBZ, de vormgeving van de Jeugdhulp, de uitvoering van de Participatiewet en de verdere positionering van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het principe 'één kind, één gezin, één plan' vraagt effectieve samenwerking en optimale afstemming tussen onderwijs en gemeente. De afstemming van onderwijsondersteuning en 'zorg voor jeugd' (de huidige Jeugdhulp) vindt plaats in op overeenstemming gericht overleg (OOGO). Hiervoor stellen samenwerkingsverband en gemeente een procedure op. De communicatie is wederkerig: de gemeente wordt betrokken bij het ondersteuningsplan van Berséba, het samenwerkingsverband bij de gemeentelijke Jeugdhulp. In dit ondersteuningsplan wordt in algemene termen gesproken over deze afstemming. De nadere uitwerking gebeurt op lokaal niveau. Daarbij worden ook thema's meegenomen als leerlingvervoer, onderwijshuisvesting, leerplicht en thuiszitters. De contacten met gemeenten worden onderhouden door de regiomanager.

Communicatie met externe partners

Externe contacten worden onderhouden met de expertisecentra en andere s(b)o-scholen. Daarnaast zijn er de ketenpartners, zoals Eleos, SGJ, Talenta, Vluchtheuvel, Siloah, Schutse en Adullam. Ook de ouderorganisaties, de inspectie en het ministerie zijn incidentele communicatiepartners.

Er is optimale afstemming met de voorschoolse voorzieningen en het vo, voor een doorgaande lijn in de ondersteuning. De scholen zijn primair verantwoordelijk voor de individuele afstemming. Zij leggen dit vast in hun ondersteuningsprofiel. De afstemming op regionaal niveau valt onder verantwoordelijkheid van de regiomanager. Hij gebruikt hiervoor jaarlijkse afstemmingsoverleggen. De Raad van Bestuur behartigt de afstemming tussen de samenwerkingsverbanden po en vo.

4. ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR

4.1. Algemeen

Berséba legt het primaat bij de preventieve ondersteuning. Daarna(ast) zijn er curatieve ondersteuningsmogelijkheden, in de groep, in de school en bovenschools.

De ondersteuning is handelingsgericht. Kenmerken daarvan zijn:

- a. uitgaan van de onderwijsbehoeften van de leerling;
- b. afstemming op de mogelijkheden van het kind, de groep en de ouders;
- c. samenwerking tussen mensen die het kind ondersteunen in zijn ontwikkeling;
- d. doelgericht werken aan hoge én bij de leerling passende opbrengsten.

De leerkracht is de cruciale actor in de ondersteuningsstructuur. Het omgaan met diversiteit vraagt om structurele professionalisering, individueel en in teamverband.

4.2. Ondersteuningsstructuur op de scholen

Kenmerken van de ondersteuningsstructuur

- a. De school is een vindplaats van de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- b. De groep is de werkplaats waarin de ondersteuningsbehoefte wordt vervuld.
- c. De leerkracht is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van zijn leerling.
- d. Er wordt structureel afgestemd op de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- e. De leerling wordt systematisch gevolgd, met behulp van observatie(systemen), (methodegebonden) toetsen en gegevens uit het leerlingvolgsysteem.
- f. De intern begeleider is spin-in-het-web en coach in de ondersteuningsstructuur.
- g. De school hanteert een cyclus van groeps- en leerlingbesprekingen.

Ondersteuningsteam

Alle scholen hebben een ondersteuningsteam³. Hierin participeren in ieder geval de intern begeleider van de school, een onderwijsspecialist en een schakelfunctionaris vanuit de gemeente (bijvoorbeeld een schoolmaatschappelijk werker of verpleegkundige). Andere deskundigen worden incidenteel toegevoegd, als hun expertise nodig is voor het realiseren van een passend arrangement. Vanuit het ondersteuningsteam kan de schakelfunctionaris zo nodig opschalen naar de gemeente, of de intern begeleider naar het loket van Berséba. Van daaruit kunnen intensievere vormen van zorg voor leerling en gezin in en buiten het onderwijs worden ingezet.

Ondersteuningsniveaus

- a. Als een leerling een ondersteuningsbehoefte heeft, wordt zo snel mogelijk ondersteuning gegeven *in de groep*. De onderwijsbehoefte van het kind staat centraal bij het vinden van een passend onderwijsaanbod, niet het probleem. Ook de ondersteuningsbehoefte van de leerkracht speelt een rol.
- b. Als de gegeven ondersteuning in de groep niet het gewenste resultaat oplevert, wordt *op schoolniveau* gezocht naar de juiste ondersteuning. Hierbij is de intern begeleider 'spin in het web'. De ondersteuning kan bestaan uit leerling- en groepsbespreking, collegiale consultatie, maatjeswerk of hulp van ketenpartners (bijvoorbeeld geplande consultaties van de schoolbegeleidingsdienst).
- c. Is de geboden ondersteuning op schoolniveau niet toereikend, dan wordt *bovenschools* gezocht naar ondersteuning. Deze kan bestaan uit nader onderzoek, ambulante begeleiding, expertise van naburige basisscholen binnen Berséba, of verwijzing naar een school voor s(b)o. Het loket speelt hier een belangrijke rol.

---

³ Dit team heet ook wel ZAT, schoolondersteuningsteam, jeugdhulpteam of zorgteam.

Groeps- en leerlingbesprekingen

- a. Tijdens de *groepsbespreking* bespreken intern begeleider, leerkracht(en) en waar nodig onderwijsassistenten de ontwikkeling van de groep als geheel. Heeft het onderwijsproces in de afgesloten periode bijgedragen aan optimale ontwikkeling van de groep? Wat hebben de groep en leerkracht qua onderwijsproces nodig voor de komende periode? Ook wordt geïnventariseerd welke leerlingen individueel besproken moeten worden in een leerlingbespreking, omdat de basisaanpak in de groep niet toereikend is voor hun optimale ontwikkeling. De leerkracht is eigenaar van de groepsbespreking en speelt een belangrijke rol in de vormgeving.
- b. De *leerlingbespreking*⁴ wordt gevoerd tussen intern begeleider en leerkracht(en). Naast de input van de leerkracht wordt informatie van de ouder(s) meegenomen, zodat vanuit verschillende invalshoeken een beeld ontstaat van het functioneren van de leerling binnen en buiten de school. Afhankelijk van de situatie kan een onderwijsspecialist bij de bespreking gevraagd worden. Tijdens de leerlingbespreking wordt gezocht naar adequate onderwijsondersteuning. Afhankelijk van de behoefte van leerling en leerkracht kan gebruik gemaakt worden van externe professionals uit het onderwijs, zoals orthopedagogen en ambulante begeleiders.
- c. Als uit de leerlingbespreking blijkt dat de problematiek vooral onderwijs-gerelateerd is en de mogelijkheden van de school ontoereikend zijn, wordt de leerling besproken in het ondersteuningsteam van de school en vanuit dit team zo nodig opgeschaald naar de loketfunctie van Berséba. Afhankelijk van de onderwijsbehoeften van de leerling kan een scala aan ondersteuningsarrangementen worden toegekend, waar nodig ook een toelaatbaarheidsverklaring voor het s(b)o.
- d. Blijkt uit de leerlingbespreking dat er ook sprake is van gezinsgerelateerde problematiek, dan vindt bespreking plaats in het *ondersteuningsteam* van de school. Hier wordt bepaald wie de regie heeft in de ondersteuning van de leerling en welke professionals nodig zijn voor een goede begeleiding, vanuit het perspectief één kind, één gezin, één plan.
- e. Afhankelijk van inrichting van de *gemeentelijke zorgstructuur* kan bij gezinsgerelateerde problematiek opgeschaald worden naar de gemeentelijke zorgstructuur.

Onderwijsondersteuning en 'zorg voor jeugd'.

Berséba heeft de afstemming met de gemeenten belegd bij de regio's, zodat er ruimte is voor maatwerk. Dit wordt vastgelegd in lokale uitwerkingsdocumenten.

Het doel van de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten is kinderen onderwijs te bieden en te laten opgroeien in een veilige en gezonde omgeving. Zo krijgen ze optimale kansen om zich naar hun mogelijkheden en talenten te ontwikkelen. Berséba staat achter de kernbegrippen van de pedagogische *civil society*: Kinderen en hun opvoeders gedijen beter in rijke sociale netwerken, zoals gezin, school, kerk, buurt en verenigingen. De eigen kracht van kinderen en opvoeders wordt daarom in deze netwerken geactiveerd en waar nodig uitgebreid, uitgaand van hun ondersteuningsbehoeften. Samenwerking, afstemming, activering en eventuele interventies zijn handelings-, oplossings- en verbindingsgericht⁵. Interventies zijn thuis- en schoolna-bij, zodat gezin en school functioneren als vindplaats van ondersteuningsbehoeften en werkplaats voor het vervullen van deze behoeften.

We verwachten van gemeenten dat zij, conform de nieuwe Jeugdwet, ouders waar mogelijk vrijheid geven om jeugdhulpverlening te kiezen die past bij hun gezindheid, levensovertuiging en culturele achtergrond. Optimale aansluiting bij het normen- en

---

⁴ De cyclus van groeps- en leerlingbesprekingen is de basisstructuur. In voorkomende gevallen kunnen ook los van deze structuur leerlingen individueel besproken kunnen worden, op het niveau van de leerlingbespreking, maar ook in het ondersteuningsteam.

⁵ Hiermee bedoelen we: verbinding tussen de ondersteuning, begeleiding en zorg die in de verschillende sociale netwerken wordt gegeven.

waardenpatroon van de zorgvrager zal immers zorgmijding tegengaan. Dit laat onverlet dat de zorginstellingen moeten voldoen aan de geldende kwaliteitscriteria.

Overdracht

De overdracht van de voorschoolse instelling naar het bao is goed en doordacht. Dat geldt ook voor alle volgende overdrachten (bao-bao; bao-s(b)o; s(b)o-bao; bao-vo etc. Binnen Berséba bepleiten wij de warme overdracht in het algemeen en bij leerlingen met een ondersteuningsvraag in het bijzonder.

Ondersteuningsschema

Onderstaand schema geeft op hoofdlijnen aan welke stappen normaliter genomen worden bij de leerlingondersteuning. Evaluatie en monitoring hebben bij elke stap een belangrijke plaats. Waar mogelijk is er ook overleg met de leerling.

Ook volgen de scholen de stappen uit de vier stroomschema's zorgplicht die zijn ontworpen door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap⁶.

Schema 4.2.1: de stappen in de leerlingondersteuning

Leerkracht en school	Interactie met externen
Stap 1 De groepsleerkracht werkt handelingsgericht in zijn groep. Hij geeft kwalitatief goed onderwijs vanuit preventief perspectief. Hij observeert, signaleert en analyseert resultaten.	De leerkracht communiceert met ouders middels bijv. nieuwsbrieven. Hij voert gesprekken met de ouders over de ontwikkeling van hun kind. Afstemming.
Stap 2 De leerkracht geeft zo nodig ondersteuning op het niveau van individu, subgroep (gebruik van instructietafel) of groep.	De leerkracht spreekt met ouders over de ondersteuning die geboden wordt en benut daarbij de expertise en ervaring van ouders. Waar mogelijk worden ouders ingeschakeld en dragen medeverantwoordelijkheid voor die ondersteuning.
Stap 3 Als de ondersteuning binnen de groep niet voldoende blijkt, overlegt de leerkracht met collega's via maatjeswerk en/of collegiale consultatie.	De leerkracht spreekt met ouders over de ondersteuning die geboden wordt en benut daarbij de expertise en ervaring van ouders. Waar mogelijk worden ouders ingeschakeld en dragen medeverantwoordelijkheid voor die ondersteuning.
Stap 4 Bespreking van de leerling met de IB'er tijdens de leerlingbespreking.	De leerkracht informeert ouders over gegeven ondersteuning. Zij worden zo mogelijk betrokken bij de ondersteuning.
Stap 5 Bespreking in het ondersteuningsteam van de school in aanwezigheid van externe deskundigen. Eventueel kan opgeschaald worden naar loket of CJG. Ook kan een onderzoek worden aangevraagd/ingekocht.	De leerkracht informeert de ouders over de gegeven ondersteuning. Zo nodig wordt toestemming gevraagd voor opschaling. Ouders hebben recht op inzage in het volledige dossier.
Stap 6 De leerling wordt besproken in het loket. Vanuit het loket wordt: advies gegeven, onderzoek toegekend, een arrangement toegekend (waaronder AB), een toelaatbaarheidsverklaring afgegeven.	In gesprek met ouders informatie en uitleg geven, en ondersteunen bij te nemen beslissingen. Bij het aanvragen van onderzoek is de toestemming van ouders gewenst. Als ouders deze weigeren, heeft de school doorzettingsmacht.
Stap 7 De leerling ontvangt een onderwijs- of zorgarrangement op een andere school.	Ondersteuning ouders bij te nemen stappen (beschikking, aanmelding e.d.)

⁶ <http://www.passendonderwijs.nl/toolkit/stroomschemas-zorgplicht/>

4.3. Ondersteuningsprofiel van de scholen

Elke school beschrijft in een ondersteuningsprofiel welke ondersteuning zij kan bieden aan leerlingen met extra onderwijsbehoeften. Het profiel geeft ouders een handvat als zij een school voor hun kind zoeken. Ook geeft het de school zicht op haar (on)mogelijkheden en ambities. Bij het opstellen wordt een landelijk format gebruikt.

Criteria

Berséba hanteert de criteria van de PO-raad, met de toevoeging 'pas toe of leg uit':

- a. In het profiel geeft de school aan in hoeverre ze voldoet aan de afspraken over de basisondersteuning binnen Berséba (zie ook 4.4).
- b. In het profiel staan de mogelijkheden van de school voor extra ondersteuning (zie ook 4.5).
- c. In het profiel beschrijft de school welke ondersteuning zij nu kan realiseren.
- d. In het profiel beschrijft de school haar ambities voor de leerlingondersteuning.
- e. In het profiel staat dat de school werkt vanuit handelingsgerichte diagnostiek.
- f. Het profiel is vergelijkbaar en stapelbaar met andere profielen uit de regio.
- g. Het profiel is integraal onderdeel van de zorgdocumenten van de school.
- h. Het profiel heeft een dynamisch karakter, het wordt regelmatig bijgesteld.
- i. Het profiel is openbaar en toegankelijk voor onder anderen de ouders.
- j. Het profiel bevat relevante ken- en stuurgetallen.
- k. De school vult de zorgplicht in overeenkomstig het profiel.
- l. Berséba is eindverantwoordelijk voor de onderwijszorgstructuur op de scholen.
- m. Berséba houdt direct en indirect toezicht op de kwaliteit van de profielen.
- n. Als een school tekort schiet in haar basisondersteuning is dit punt van bespreking en eventueel ondersteuning. Uiteindelijk kan Berséba maatregelen nemen.

4.4. Basisondersteuning

De basisondersteuning beschrijft het ondersteuningsniveau dat minimaal verwacht wordt op alle scholen die aangesloten zijn bij Berséba:

- a. De door de inspectie in haar toezichtkader omschreven *basiskwaliteit*⁷. Het gaat hier om de kwaliteit die elke leerkracht dan wel school vanuit zijn/haar professie minimaal moet realiseren. Indicatoren voor deze kwaliteit betreffen onderwijsleerproces, schoolklimaat, leerstofaanbod, zorg en begeleiding, kwaliteitszorg, communicatie met ouders, contacten met externen en schoolontwikkeling.
- b. *Preventieve en lichte curatieve ondersteuning*, zoals beschreven in het referentiekader⁸. Deze bevat de volgende items:
  - vroegtijdige signalering van leer-, opgroei- en opvoedproblemen;
  - de zorg voor een veilig schoolklimaat;
  - een aanbod voor leerlingen met dyslexie of dyscalculie;
  - onderwijsprogramma's en leerlijnen die zijn afgestemd op leerlingen met meer of minder dan gemiddelde intelligentie;
  - fysieke toegankelijkheid van het schoolgebouw, aangepaste werk- en instructieruimtes en beschikbare hulpmiddelen voor leerlingen die dit nodig hebben;
  - (ortho)pedagogische en/of orthodidactische programma's en methodieken gericht op sociale veiligheid en het voorkomen van gedragsproblemen;
  - een protocol voor medische handelingen;
  - de curatieve zorg en ondersteuning die de school samen met ketenpartners kan bieden.

---

⁷ Werken met het schoolondersteuningsprofiel, PO-raad, september 2012, p. 7 en 8.

⁸ Versie januari 2013, p. 11.

- c. De lichte arrangementen zoals die binnen het samenwerkingsverband worden ingezet, vallen binnen de basisondersteuning. Het betreft hier kortdurende trajecten ambulante begeleiding van maximaal 15 uur.

In bijlage 8.8 worden de indicatoren van de basisondersteuning vermeld.

4.5. Extra ondersteuning⁹

De extra ondersteuning bestaat uit de specifieke arrangementen voor individuele scholen, die de afgesproken basisondersteuning overstijgen. Extra ondersteuning betreft alle medium en intensieve arrangementen die door het Loket worden toegekend. Het zijn arrangementen die bestaan uit ambulante begeleiding, al dan niet aangevuld met een budget om inzet van extra personeel binnen de school mogelijk te maken. Voor leerlingen die extra ondersteuning ontvangen wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld. De school voert hierover op overeenstemming gericht overleg met de ouders. Het ontwikkelingsperspectief beschrijft het eindperspectief van de leerling op cognitief en sociaal-emotioneel gebied, en de bijdrage van de extra ondersteuning om dit perspectief te realiseren. Het document biedt school, ouders en inspectie houvast bij het reflecteren op de behaalde opbrengsten. Indien aan de orde worden ook ketenpartners hierbij betrokken.

4.6. Dekkend netwerk

Het realiseren van een dekkend netwerk van onderwijs- en ondersteuningsvoorzieningen is een opdracht voor het samenwerkingsverband. De ambitie van Berséba is om zo veel mogelijk leerlingen vanuit de achterban een onderwijsplek te kunnen aanbieden op een reformatorische school, ook als dit een speciale school moet zijn. Het realiseren van een dekkend netwerk van voorzieningen staat in het kader van het creëren van een onderwijscontinuüm, waardoor leerlingen waar nodig een aangesloten passende ontwikkelomgeving krijgen.

In de visie van Berséba begint het realiseren van een dekkend netwerk bij de basisscholen en zijn de scholen voor speciaal (basis)onderwijs aanvullend op wat basisscholen niet kunnen bieden. Met de basisscholen als basis voor het dekkend netwerk is het beleid van Berséba om ambulante begeleiding (zie paragraaf 4.8) als een essentieel onderdeel te beschouwen voor het realiseren van een dekkend netwerk. Daarbij komt dat de ambitie van Berséba verder gaat dan het onderwijs- en ondersteuningsaanbod, dat valt onder passend onderwijs. Ook voor cluster 1 en cluster 2-leerlingen wil Berséba een dekkend netwerk realiseren. Op basis van een analyse van de huidige dekkendheid van het samenwerkingsverband hebben de vier regio's van Berséba ambities geformuleerd om deze dekkendheid verder in te vullen. Een samenvatting van analyse en ambities is als bijlage 8.9 opgenomen.

4.7. Loketfunctie

Berséba geeft de wettelijk verplichte loketfunctie gestalte in een werkonderdeel of loket per regio. Het loket werkt binnen landelijke kaders en valt onder de landelijke kwaliteitszorg. De onafhankelijkheid van het loket is een van de kwaliteitscriteria.

Het loket is zodanig ingericht dat het adequaat de volgende taken kan vervullen:

- a. handelingsgericht adviseren en informeren van scholen en ouders;
- b. handelingsgericht toekennen van ondersteuningsarrangementen in het reguliere onderwijs;

---

⁹ Werken met het schoolondersteuningsprofiel, PO-raad, september 2012, p. 7 en 8.

- c. handelingsgericht indiceren van speciale onderwijszorg;
- d. handelingsgerichte trajectbegeleiding.

Het loket beschikt over een front-office (dat op alle werkdagen bereikbaar is) en een back-office. De back-office is een commissie met vaste leden (zorgmakelaar, orthopedagoog, s(b)o-specialist) en facultatieve leden (zoals ambulante begeleider, schoolmaatschappelijk werker, medewerker BJJ, GGZ, GGD, ambtenaar leerplicht, vertegenwoordiger politie en deskundige uit het scholenveld).

Elk loket heeft een zorgmakelaar, die de contacten onderhoudt met de ondersteuningsteams van de scholen en met de gemeentelijke zorgstructuur. De zorgmakelaar beheert ook de zorg- en ondersteuningskaart.

De verantwoordelijk voor het functioneren van het loket ligt bij de regiomanager. Hij stelt jaarlijks een begroting op voor het loket. Het loket bewaakt de budgetten en rapporteert daarover minstens viermaandelijks aan de regiomanager.

Het loket gaat uit van handelingsgerichte diagnostiek. De onderwijsondersteuningsvraag van de leerling staat centraal: *wat* heeft deze leerling *in deze situatie* nodig, *hoe* gaan we dat organiseren en arrangeren, *wie* hebben we daarvoor nodig en *hoeveel* kost het? Dit vereist een flexibele inzet van expertise en voorzieningen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar bestaande voorzieningen, maar er wordt ook gezocht naar arrangementen die hiaten vullen in het huidige aanbod.

De procedures van het loket zijn beschreven in het reglement van de commissie van toekenning, onderdeel van het loket (bijlage 8.4). In dit reglement is de procedure bezwaar en beroep tegen genomen beslissingen op arrangementen en TLV's opgenomen. In het omgaan met de privacy hanteert het loket het privacyreglement (bijlage 8.5). Voor het toekennen van arrangementen en TLV's geldt een vaste procedure (bijlage 8.6.) (deze bijlage is in dit addendum opgenomen als bijlage 3. Deze wordt door de commissie van toekenning strak gehanteerd.

Tevens heeft het loket afspraken gemaakt met het speciaal onderwijs om uiterlijk 1 augustus 2016 de indicaties waar nodig omgezet te hebben in TLV's. Afspraken met het (speciaal) basisonderwijs leiden uiterlijk 1 augustus 2017 tot het toekennen van een arrangement aan alle leerlingen, die tot die datum nog een oude rugzak hebben. De procedure voor dit proces is vastgelegd in bijlage 8.7.

4.8. Ambulante begeleiding

Berséba geeft de ambulante begeleidingstaak vorm via een Brede Ambulante Dienst per regio. De regio is opdrachtgever van deze dienst, maar belegt de uitvoering bij het s(b)o¹⁰ van die regio. De directe aansturing ligt bij een coördinator-AB.

De brede ambulante dienst sluit met haar begeleiding zoveel mogelijk aan op de gedachte '*één kind, één plan*'. Daarom werken de instellingen in de dienst maximaal samen.

De Brede Ambulante Dienst biedt een breed scala aan diensten aan om leerlingen en leerkrachten te ondersteunen. Ze draagt expertise uit sbo en so (clusters 1-4) het samenwerkingsverband in, zodat:

- leerkrachten in het reguliere onderwijs vaardiger worden in het omgaan met specifieke ondersteuningsbehoeften van de groep en/of een individuele leerling;

---

¹⁰ De benaming van deze regionale dienst kan verschillen, bijvoorbeeld 'expertisecentrum'.

- leerlingen (langer) in het reguliere onderwijs kunnen blijven;
- een duidelijk beeld ontstaat wat leerlingen nodig hebben voor hun ontwikkeling (preventieve ambulante begeleiding);
- leerkrachten en scholen ondersteund worden bij terugplaatsing van leerlingen in het reguliere onderwijs (terugplaatsingsbegeleiding).

De diensten worden aangeboden via het loket. De omvang wordt bepaald door de vraag van de scholen en niet door het aanbod. Na toewijzing wijst de coördinator-AB een ambulante begeleider aan, die een begeleidingsplan opstelt. De ouders worden inhoudelijk betrokken bij de begeleiding.

De Brede Ambulante Dienst zorgt dat in de regio ontbrekende expertise, bijvoorbeeld schoolontwikkeling of diagnostiek, extern betrokken wordt.

De ambulante begeleiders en de coördinator zijn in dienst van s(b)o. Berséba heeft sluitende afspraken met a.b.-diensten die op 1 mei 2012 personeelsleden in dienst hadden ten laste van middelen voor leerlingen van het samenwerkingsverband.

De regio bekostigt de dienst (vooraf) op grond van gegevens over de afgelopen periode en staat garant voor de uitvoering van de begroting, ook bij afnemende vraag van de scholen. Scholen betalen (gedeeltelijk) voor afgenomen ambulante diensten.

De Brede Ambulante Dienst voldoet aan landelijke kwaliteitscriteria van Berséba. De regio stelt in lijn hiermee, samen met de brede ambulante dienst, kwaliteitscriteria op voor de ambulante begeleiding. Het s(b)o zorgt vervolgens dat personeel voldoet aan die criteria. De coördinator AB bewaakt de kwaliteit middels een kwaliteitssysteem. Hij legt, onder verantwoordelijkheid van het bestuur van het s(b)o, twee keer per jaar verantwoording af aan de regiomanager.

De ambulante begeleider rondt ieder traject af met een evaluatie waarbij school, leerkracht en ouders betrokken zijn.

4.9. Bekostiging arrangementen/voorzieningen

- a. De bekostiging van de basiskwaliteit vindt plaats vanuit de lumpsummiddelen.
- b. Voor de basisondersteuning ontvangt elke school vanuit het samenwerkingsverband een vast bedrag. In het jaar 2014-2015 is dit bedrag € 12.500.
- c. Voor de arrangementen met extra ondersteuning ontvangt de school jaarlijks een bedrag per leerling, of een toegekend bedrag per casus¹¹. De besteding binnen de extra ondersteuning is vrij: elke school zal vanuit de eigen situatie handelen.
- d. Bij een onderwijs- en zorgarrangement waarbij zowel onderwijs als jeugdhulp betrokken zijn, zal sprake zijn van gezamenlijke financiering van het 1Kind/1Plan: ondersteuning wordt bekostigd vanuit het samenwerkingsverband en jeugdhulp vanuit de gemeente.

4.10. Protocollen informatie en betrokkenheid ouders

Berséba verwacht van de scholen dat ouders optimaal worden geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind. Indien sprake is van individuele bespreking van een kind, worden ouders bij de besprekingen uitgenodigd om samen met ouders te onderzoeken welke ondersteuning voor hun kind nodig is. De inbreng van de ouders

---

¹¹ Afhankelijk van de regionale afspraken.

in deze gesprekken krijgt waar mogelijk een plaats in de begeleiding en ondersteuning van hun kind.

Indien overleg met externe deskundigen nodig is om tot een passend aanbod voor hun kind te komen, wordt de ouders om toestemming gevraagd. In situaties waarbij ouders die toestemming niet geven, probeert de school de reden hiervan te achterhalen en daarop te acteren. Als ouders blijven weigeren om toestemming te geven, treedt de school in overleg met het zorgteam van de gemeente om samen met hen te bespreken wat een verstandige weg is.

Bij het aanvragen van een arrangement of een TLV worden ouders adequaat geïnformeerd over de reden waarom dit gebeurt en streven de scholen ernaar hierbij overeenstemming te hebben met de ouders. Deze blijkt uit ondertekening door de ouders. De ouders zijn via de school goed op de hoogte van de procedures die gelden voor genoemde aanvragen.

De school is gerechtigd om een TLV aan te vragen zonder instemming van de ouders. In een dergelijke situatie worden ouders uitgenodigd om bij de bespreking van hun kind in de commissie van toekenning aanwezig te zijn.

Na ondertekening van het arrangement of de TLV door de regiomanager worden de ouders door de zorgmakelaar geïnformeerd over het genomen besluit. De zorgmakelaar communiceert ook de overwegingen die geleid hebben tot het besluit. Tevens worden ouders door hem geïnformeerd over de mogelijkheid van bezwaar en beroep tegen de genomen beslissing.

Ouders kunnen zich extern laten ondersteunen in processen rond ondersteuning die hun kind nodig heeft. Ze kunnen dit o.a. laten doen door medewerkers van MEE (www.mee.nl) of van Onderwijsconsulenten (www.onderwijsconsulenten.nl). Op de website wordt naar deze instellingen verwezen.

4.11.   Beleid terugplaatsing

Eén van de ambities van Berséba is het in toenemende mate realiseren van thuisna-bij onderwijs. Dat betekent dat bij de aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring door de commissie van toekenning bewust wordt gekeken om een TLV met een beperkte geldigheidsduur af te geven, als de commissie van mening is dat terugplaatsing een reële mogelijkheid is. Bij het afgeven van een TLV met een beperkte geldigheidsduur vanwege de mogelijkheid van terugplaatsing, wordt dit door de commissie beargumenteerd kenbaar gemaakt naar de ouders, de basisschool en de speciale (basis)school.

In dergelijke situaties is het ontwikkelingsperspectief van de leerling gericht op terugplaatsing. Tevens bereidt de basisschool zich voor om deze leerling terug te plaatsen. In een proces van terugplaatsing hanteert het samenwerkingsverband een procedure (bijlage 8.10).

5. KWALITEITSZORG

5.1. Inrichting systeem en cyclus van kwaliteitszorg

Berséba hanteert een eenvoudig en transparant systeem van kwaliteitszorg. Het kwaliteitsbeleid omvat alle niveaus. De leerlingondersteuning moet in de groep, in school en bovenschools van goede kwaliteit zijn. Ieder draagt daarin een eigen verantwoordelijkheid en is daarop aanspreekbaar.

Uitgangspunten

Op alle niveaus gelden dezelfde uitgangspunten voor de kwaliteitszorg:

- a. Bij het vormgeven van het kwaliteitsbeleid gaan we uit van vijf kwaliteitsvragen:
Doen we de goede dingen? Doen we die dingen goed? Hoe weten we dat? Vinden anderen ook dat we het goed doen? Wat doen we met deze kennis?
- b. Bij het uitvoeren van het kwaliteitsbeleid hanteren we de PDCA-cyclus:
Plan: bedenken en beschrijven wat de organisatie precies wil;
Do: uitvoeren van het plan;
Check: controleren of en hoe de beoogde resultaten zijn behaald;
Act: borgen van het goede, én vaststellen van noodzakelijke verbeteringen. Dit is de basis voor het volgende plan: vooruitkijken.
Deze cyclus wordt ondersteund door een cultuur van inspireren, mobiliseren, waarderen en reflecteren.
- c. Doelen worden zo veel mogelijk *smarti* omschreven worden, dat wil zeggen: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden en inspirerend.

Doelstellingen

Het doel van de kwaliteitszorg is het zichtbaar maken en borgen van de kwaliteit van de ondersteuning en het in kaart brengen van:

- a. ontwikkelpunten van de ondersteuningsstructuur in de scholen van Berséba;
- b. ontwikkelpunten van de (bovenschoolse) ondersteuningsstructuur in de regio;
- c. de onderliggende factoren voor adequate zorg en begeleiding in de scholen;
- d. de tussen- en eindopbrengsten van de scholen bij technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen/wiskunde;
- e. ontwikkelingen in het verwijzingsgedrag van de scholen van Berséba;
- f. gezamenlijke ontwikkelthema's voor de scholen van Berséba.

Kwaliteitscyclus

De kwaliteitscyclus betreft beschrijven, borgen, meten en ontwikkelen van de kwaliteit. Deze aspecten worden hierna steeds uitgewerkt voor school, regio en verband.

a. Kwaliteitsbeschrijving

- Alle scholen hebben een ondersteuningsprofiel dat voldoet aan de eisen in het ondersteuningsplan. Ook hebben ze hun individuele kwaliteitszorg beschreven. Deze sluit voor de ondersteuningsstructuur aan bij de regio en het verband.
- De regio heeft een beschrijving van haar ondersteuningsstructuur, waaronder het dekkende ondersteuningsnetwerk in de regio.
- Het verband heeft zijn kwaliteitszorg beschreven in een kwaliteitshandboek.

b. Kwaliteitsborging

- Elke school heeft in haar ondersteuningsprofiel vastgelegd hoe zij de kwaliteit van zorg en begeleiding handhaaft en ontwikkelt.
- De regio heeft in haar kwaliteitshandboek vastgelegd hoe zij bijdraagt aan de borging van de ondersteuningskwaliteit van de scholen.
- Het samenwerkingsverband heeft in zijn kwaliteitshandboek beschreven hoe het bijdraagt aan de ondersteuningskwaliteit van de regio en de scholen en hoe het

de kwaliteit handhaaft van onder andere de Regionale Commissie, de Brede Ambulante Dienst, het Loket en de managementtaak.

c. Kwaliteitsmeting:

- Elke school voert periodiek een zelfevaluatie uit. Deze betreft onder andere haar ondersteuningsprofiel, ondersteuningsstructuur en kengetallen. Daarnaast is er een audit door externen, die de zelfevaluatie beoordelen en adviezen geven voor de ontwikkeling van de school.
- De regio voert periodiek een zelfevaluatie uit, onder andere van de bovenschoolse ondersteuningsstructuur in de regio, de kengetallen van de regio en het geheel van de ondersteuningsprofielen van de scholen. Externe auditors beoordelen de zelfevaluatie en geven adviezen voor de ontwikkeling van de regio.
- Het samenwerkingsverband beschrijft in zijn jaarverslag onder andere de landelijke ondersteuningsstructuur, de landelijke kengetallen en het totale ondersteuningsprofiel van het verband.

d. Kwaliteitsontwikkeling

- Elke school beschrijft jaarlijks in een verbeterplan hoe zij de kwaliteit van de ondersteuningsstructuur zal ontwikkelen. De zelfevaluatie en het externe auditrapport worden hierbij expliciet betrokken. Het verbeterplan bevat meetbare prestatie-indicatoren en is onderdeel van het schoolplan.
- De regio neemt in haar activiteitenplan een ontwikkelplan op voor de kwaliteitszorg. De inhoud van het regionale auditrapport wordt hierbij expliciet betrokken. De regio benoemt in het ontwikkelplan meetbare prestatie-indicatoren.
- Het samenwerkingsverband beschrijft in zijn jaarverslag zijn ontwikkeldoelen, mede op basis van de landelijke audit.

5.2. Toezicht

De regio houdt toezicht op de ondersteuningsstructuur van de individuele school en op de besteding van de aan de school uitgekeerde ondersteuningsmiddelen. De regiomanager is hiervoor verantwoordelijk. Dit gebeurt ook via de externe audits.

De Raad van Bestuur houdt toezicht op de bovenschoolse ondersteuningsstructuur in de regio. De regiomanager informeert de Raad van Bestuur middels een halfjaar-rapportage over ontwikkelingen, processen en ken- en stuurgetallen.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de Raad van Bestuur. De bestuurders rapporteren naar de Raad van Toezicht en de algemene ledenvergadering.

5.3. Evaluatiegegevens

Tevredenheidsonderzoeken

De scholen meten de tevredenheid van medewerkers en ouders. De resultaten worden geanalyseerd en binnen het systeem van kwaliteitszorg gebruikt voor verbeterplannen. Deze tevredenheidsonderzoeken staan los van de vragenlijst die ouders invullen over de kwaliteit van geleverde ondersteuning (§4.10).

Opbrengsten van het onderwijs

Voor de kwantitatieve onderwijsopbrengsten gebruiken we het programma Integraal. Voor de kwalitatieve opbrengsten is aandacht in de externe audits.

De volgende zaken worden gemonitord: leerlingpopulatie, leerlingstromen, ondersteuningszwaarte, deskundigheid, fysieke en organisatorische voorzieningen, eindopbrengsten, technisch lezen, begrijpend lezen, spelling, rekenen en wiskunde, sociale vaardigheden en de ontwikkelingsperspectieven. Ook wordt bijgehouden welk arrangement de inspectie heeft toegekend aan de scholen.

Thuiszitters en vroegtijdige schoolverlaters

Leerplichtige kinderen die ondanks de zorgplicht langer dan vier weken zonder geldige reden de school verzuimen, worden direct gemeld bij het samenwerkingsverband, zodat er landelijk zicht is op deze groep leerlingen. Op basis van deze gegevens wordt actie ondernomen. Datzelfde geldt voor vroegtijdige schoolverlaters. Meer informatie is te vinden in het protocol thuiszitters van Berséba (bijlage 8.3).

Spreiding en doorstroom van het onderwijs

Via een jaarlijkse rapportage geven de scholen informatie door over de leerlingaantallen, leerlingprognoses, leerlingspreiding, leeftijdsopbouw, verdeling van gewichten. Ook de leerlingenstroom wordt gemonitord en getotaliseerd. De regiomanager zet de vragenlijsten uit en rapporteert horizontaal en verticaal.

Komende tijd zoekt Berséba een instrument dat alle scholen kunnen gebruiken voor het verzamelen, beheren en vergelijken van onderzoeksgegevens en kengetallen. Ook willen we komen tot één instrument om de tevredenheid van ouders te peilen, zodat de resultaten landelijk vergelijkbaar zijn.

5.4. Doelen voor de komende periode

Berséba richt zich op het realiseren van kwantitatieve en kwalitatieve resultaten.

Kwantitatieve resultaten

Om de kwantitatieve resultaten in kaart te brengen worden de volgende indicatoren gehanteerd:

- Deelnamepercentage per jaar
- Deelnamepercentage van een vierjarengemiddelde
- In- en uitstromend grensverkeer¹² naar type (sbo, so-1/gedrag, so-1/zml, so-2, so-3)¹³
- Arrangementen binnen scholen, incl. cluster 1 en 2
- thuiszitters

Wat betreft deelnamepercentage gaan we nadenken over een vierjaren-streefpercentage, gekoppeld aan een financiële prikkel. Bij de hierboven genoemde indicatoren moeten nog normen worden geformuleerd. Dit zal uiterlijk maart 2016 zijn gedaan.

Kwalitatieve resultaten

Het bereiken van deze kwantitatieve resultaten is afhankelijk van de kwaliteit van een aantal andere indicatoren. Hiervoor hanteert Berséba de volgende indicatoren:

- Welbevinden en betrokkenheid van leerlingen
- Tevredenheid ouders over proces en inhoud verleende ondersteuning
- Niveau basisondersteuning
- Kwaliteitsdossiers:
  - Handelingsgericht proces
  - Integraal beeld
  - Inzet praktische externe expertise
  - Ontwikkelingsperspectief
  - Beredeneerd aanbod
- inspectiebeoordelingen

---

¹² Hieronder ook te verstaan leerlingen vanuit ons eigen samenwerkingsverband naar een speciale voorziening van een ander samenwerkingsverband en omgekeerd.

¹³ In relatie hiermee zicht krijgen op gewenste uitwerking dekkendheid van het samenwerkingsverband.

Ook hiervoor dient de vereiste kwaliteit, incl. normen nog te worden geformuleerd. Het concept hiervoor zal in juli 2015 beschikbaar zijn. Uiterlijk maart 2016 zal dit zijn vastgesteld.

6. ACTIVITEITENPLAN

6.1. Opsomming van activiteiten

Het samenwerkingsverband werkt zijn ambities uit aan de hand van een beleidsagenda. Deze is bij dit ondersteuningsplan opgenomen als bijlage 8.11. Jaarlijks wordt een rapportage opgesteld over de status van deze beleidsagenda. Na vaststelling van deze rapportage wordt zij als bijlage geplaatst op de website.

7. FINANCIËN

7.1. Uitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft de afspraken over de verdeling van de financiële middelen. Naast wet- en regelgeving is er een zekere ruimte voor eigen beleid op dit punt.

Algemene uitgangspunten

- a. Het samenwerkingsverband is gebaseerd op het principe van solidariteit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen landelijke en regionale solidariteit.
- b. Berséba verdeelt de financiële ondersteuningsmiddelen helder en transparant. De verdelingssystematiek is beschreven in een uitwerkingsdocument.
- c. Berséba streeft naar minimale landelijke en regionale overheadkosten. De ondersteuningsmiddelen worden zoveel mogelijk doorgegeven aan de scholen.
- d. Om financiële risico's het hoofd te kunnen bieden, beschikt Berséba over een reserve. De omvang wordt vastgesteld op basis van een jaarlijkse risico-analyse.
- e. De Raad van Bestuur stelt een meerjarenbegroting op voor Berséba.
- f. De Raad van Bestuur stelt jaarlijks een begroting op voor het komende kalenderjaar en schooljaar.
- g. In deze begrotingen zijn ook de regiobegrotingen opgenomen, die in overleg met de regio's worden opgesteld.
- h. De regiobegroting wordt opgesteld binnen de kaders van de Raad van Bestuur.
- i. De Raad van Bestuur legt de begrotingen ter goedkeuring voor aan de Raad van Toezicht.
- j. Berséba harmoniseert de onder WSNS gemaakte afspraken over de bekostiging van het s(b)o en ontwerpt één systeem van financiering vanuit het samenwerkingsverband.
- k. Berséba werkt met sluitende begrotingen: geen overschot of tekort.
- l. Het samenwerkingsverband voorkomt open-eind-regelingen.
- m. De Raad van Bestuur stelt jaarlijks een jaarrekening en jaarverslag op.

Operationele uitgangspunten

- a. Alle financiële middelen komen binnen bij het landelijk samenwerkingsverband.
- b. Van de inkomsten zijn door DUO reeds de kosten van het so en (tot 2019) de vereveningskorting afgetrokken.
- c. Van het binnenkomende bedrag wordt de landelijke begroting afgetrokken. Deze landelijke begroting betreft in ieder geval de volgende posten:
  - de personele en materiële kosten van de Raad van Toezicht, de Raad van Bestuur en de landelijke ondersteunende functies;
  - de kosten van een Centrale Dienst, voor zover deze werkzaamheden voor het landelijke beleid uitvoert;
  - de kosten van het so cluster 3 van alle regio's;
  - de kosten van de landelijke kwaliteitszorg;
  - een stelpost voor concreet omschreven algemeen landelijk beleid;
  - algemene kosten (bijvoorbeeld accountantskosten).
- d. Het landelijk samenwerkingsverband verdeelt de resterende middelen over de regio's naar rato van het leerlingaantal (t-1).
- e. Van dit bedrag wordt de regionale begroting afgetrokken. Deze regionale begroting betreft in ieder geval de volgende posten:

- de personele en materiële kosten van de regiomanagers, de regionale ondersteunende functies, de Brede Ambulante Dienst, het zorgloket, de Regionale Commissie en andere regionale commissies;
  - de kosten van het regionale so cluster 4;
  - de kosten van het regionale sbo (boven het reguliere budget);
  - de kosten van regionaal vastgestelde zorgarrangementen;
  - de kosten van de regionale kwaliteitszorg (incl. audits);
  - de kosten van het regionale IB-netwerk;
  - de kosten van regionale bijeenkomsten en scholing;
  - de kosten van concreet omschreven regionaal beleid;
  - tijdelijk: de kosten van de afbouw van rugzakken.
- f. Het landelijke samenwerkingsverband verdeelt de resterende middelen over de scholen.
- g. Het uit te keren bedrag aan de scholen bevat een vaste voet van € 12.500, die bedoeld is om de landelijk afgesproken basisondersteuning vorm te geven.
- h. De resterende ondersteuningsmiddelen worden verdeeld over de scholen naar rato van het leerlingaantal (t-1).
- i. Berséba omschrijft in een notitie waarvoor deze ondersteuningsmiddelen zijn bedoeld: de extra ondersteuning (waaronder eventueel ambulante begeleiding, regionale tussenvoorzieningen en dergelijke).
- j. De basisscholen leggen verantwoording af over de besteding van de door Berséba toegekende ondersteuningsmiddelen.
- k. De overheid financiert het speciaal basisonderwijs T-1 op basis van de 1-oktobertelling. Voor het speciaal basisonderwijs geldt aanvullend dat bij een deelname in het speciaal basisonderwijs boven de 2% het samenwerkingsverband de ondersteuningsbekostiging voor deze leerlingen financiert.
Voor de definitieve bepaling van de benodigde financiering van het speciaal (basis)onderwijs hanteert het samenwerkingsverband de ijkdatum van 1 februari volgend op de 1 oktobertelling. Bij groei van het aantal leerlingen (na 1 oktober) vergoedt het samenwerkingsverband aan het speciaal basisonderwijs de basisbekostiging en de ondersteuningsbekostiging.
De sbo-scholen tonen door middel van een telformulier de aantallen leerlingen aan.
- l. Er zijn situaties denkbaar, dat het aantal leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs in de loop van een schooljaar zo sterk is gegroeid, dat de financiering op basis van de peildatum ontoereikend is. De – op dit moment nog globale – beleidslijn is, dat
- bij een groei van meer dan een nader vast te stellen percentage t.o.v. het aantal leerlingen per peildatum ontvangt het speciaal (basis)onderwijs de basis- en ondersteuningsbekostiging boven dat percentage.
  - bij groei van so-cluster 3, dit vanuit het solidariteitsbeginsel tussen de regio's gefinancierd vanuit de reserve van het samenwerkingsverband.
  - bij groei van sbo of so-cluster 4, wordt dit voorgefinancierd vanuit de reserve van het samenwerkingsverband en het jaar daarop volgend verrekend met de scholen uit de betreffende regio.

7.2. Landelijke begroting

De landelijke begroting is opgenomen als bijlage 8.2.

7.3. Regionale begrotingen

De regionale begrotingen zijn opgenomen in de landelijke begroting.

8. Bijlagen

De volgende bijlagen zijn integraal onderdeel van het ondersteuningsplan en zijn, uitgezonderd bijlage 8.1 te vinden op onze website:

8.1. Gebruikte afkortingen

BAD	Brede Ambulante Dienst
bao	Basisonderwijs
IB'er	Intern begeleider
LG	Lichamelijk gehandicapt
LZ	Langdurig ziek
MG	Meervoudig Gehandicapt
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MR	Medezeggenschapsraad
MT	Managementteam
OPR	Ondersteuningsplanraad
po	Primair onderwijs
RC	Regionale Commissie
RT	Remedial teaching
RVB	Raad van Bestuur
RVT	Raad van Toezicht
sbo	Speciaal basisonderwijs
s(b)o	Speciaal (basis) onderwijs
so	Speciaal onderwijs
vo	Voortgezet onderwijs
WEC	Wet op de expertisecentra
WPO	Wet primair onderwijs

8.2. Actuele (meerjaren) begroting

8.3. Protocol thuiszitters

8.4. Reglement commissie van toekenning (Het Loket)

8.5. Privacyreglement

8.6. Procedure toekenning arrangement en toelaatbaarheidsverklaring

8.7. Van indicatie naar toelaatbaarheidsverklaring

8.8. Indicatoren basisondersteuning

8.9. Dekkend netwerk

8.10. Procedure terugplaatsing

8.11. Beleidsagenda